

"Segismundo és una barreja de fera i infant"

La Compañía Nacional de Teatro Clásico i el Teatre Romea presenten 'La vida es sueño', de Calderón de la Barca. L'obra, dirigida per Calixto Bieito, té Andoni Gracia com a Segismundo i es representa el 16 i 17 de juny al Teatre Fortuny de Reus.

GLÒRIA MATAMALA

Andoni Gracia interpreta el reflexiu Segismundo a la nova versió de 'La vida es sueño'. L'actor ja havia interpretat al teatre una altra obra de Calderón, *El alcalde de Zalamea*.

Andoni Gracia, nascut a Bilbao ara fa... (no confessa l'edat, però no per vanitat, sinó perquè resulta contraproductiu a l'hora d'anar als càstings, com ell mateix matisa), va decidir ser actor perquè no es veia fent una altra cosa.

—He tingut la sort de descobrir la meua vocació, i ho vaig saber molt aviat; per tot de casualitats, la vida et va col·locant en el teu lloc encara que tu no ho vulguis. El problema és que sóc molt inconstant, molt gandul, però no en el sentit de mandrós, perquè quan surto a l'escenari sóc capaç de donar el cent per cent, sinó perquè m'agrada tocar totes les teclades, he fet dansa i ara actuo, i tant surto a televisió, com al cinema o al teatre. Sóc ambiciós, però no per tenir poder ni omplir-me de diners, sinó per millorar els meus personatges, explicar històries i accedir al màxim de persones.

—Vostè ja tenia experiència en el repertori de Calderón de la Barca, ja que havia interpretat 'El alcal-

de de Zalamea', un muntatge de la Compañía Nacional de Teatro, dirigit per José Luis Alonso i interpretat per Jesús Puente. Creu que hi ha unes constants que es mantinguin en les obres de Calderón?

—Tant en aquella producció, com en aquesta que portem a terme ara, es pot veure que els temes que tracta Calderón, els eterns temes del Barroc, estan presents d'una forma molt important: l'honor, la sang, la mort. Tots aquests temes segueixen, d'alguna forma, estant vigents als nostres dies, perquè, en el fons, l'obra el que intenta és respondre les tres preguntes principals que tot ésser humà es fa des que existeix: qui sóc, d'on vinc i cap a on vaig. I mentre l'home no trobi una resposta constatable, seguiran vigents aquestes preguntes. És clar que en aquesta obra el tema de l'honor està per sobre de tot, tots els personatges intenten sobreviure sense sortir-se d'aquesta mena de codi d'honor, des de Basilio, que intenta mantenir la dualitat que sent com a pare i com a monarca, fins a Rosaura, que només viu per recuperar el seu honor. L'únic que surt d'aquests paràmetres és Segismundo, perquè no coneix aquest codi. Així, l'obra seria l'educació de Segismundo a la vida. És un personatge que no sap qui és ni d'on ve, ni sap per què està allà tancat.

—Una cosa que ha destacat la crítica d'aquest muntatge és la interpel·lació contínua que existeix entre els actors i el públic, com ja era comú al Barroc.

—En Calixto, el director, ha trencat la quarta paret del teatre i això, a nosaltres els actors, ens despulla totalment: hi ha un intercanvi total entre el públic i nosaltres. Mai no havia passat tanta por com per fer aquest personatge, i més si et poses a pensar en la responsabilitat que tens al davant, en la gent que l'ha interpretat anteriorment i en tota la tradició que existeix en aquest país vers aquesta obra. Per això, aquesta forma de fer el personatge, mirant la gent que hi ha asseguda al teu davant, mirant directament els ulls del públic fins i tot, traient l'energia del públic, és molt més viva que posar-se a reflexionar com si fessis un monòleg autista. La funció té un gran component d'improvisació depenent de com reaccioni el públic, i això ho ha potenciat el director, el qual ens ha donat llibertat per afegir coses si volem. Però, és clar, la por que passes és molt més gran, no et sents cobert i penses que

pots ficar-te de peus a la galleda en qualsevol moment. El director volia que arribéssim al límit de les reaccions.

—Com si es tractés d'un infant?

—Sí, però també és una barreja de fera salvatge, per això les emocions les porta al límit, sense guardar les formes ni pensar en les conseqüències. Un nen petit cada instant l'assaboreix molt més, nota més les textures, els colors, tot l'impressiona molt més. T'impregnes tant de tot el que t'envolta que és l'etapa que més t'influeix més tard com a adult. Després ve un desenvolupament de la persona cerebralment, però la part emocional ve en bona mesura condicionada per la infantesa. A més, el protagonista no té comunicació afectiva amb ningú, no sap com estimar, ni sap el que és que l'estimin. Per això reacciona com una fera, com un adolescent sobreexcitat, que de cop vol fer-ho tot, però sense mesura ni límits. Quan em vaig enfrontar al personatge, vaig veure dues coses claus: que té una falta total d'estimació i que pateix una tremenda incomprensió.

—Ja havia coincidit anteriorment amb Calixto Bieito a l'obra 'La profesión de la senora Warren'. Ha canviat la seva relació, des d'aquell muntatge fins a aquest?

—Considero que en Calixto és una persona amb un talent enorme, i a més, té el valor, la gosadia i l'atreuiment de posar en pràctica el que sent, i poca gent ho pot fer això, perquè moltes vegades s'autocensuren, fan mitjos pactes i intenten ser políticament correctes. Ell no: si sent una cosa d'una forma determinada, ho fa així. I per aquí m'enamoro d'en Calixto professionalment. Com a actor, necessito llibertat, i ell és el director que més confiança m'ha donat. Evidentment, si surts del teu text t'ho dirà, però fins i tot és capaç de desviar el text per amotllar-lo a les teves reaccions; és realment creatiu.

—A l'obra adquireix una gran importància l'escenografia simbòlica ja que l'escenari està despullat de qualsevol element superflu.

—Presidint l'escenari hi ha un enorme mirall, amb un marc barroc. El mirall significa la màgia, sempre ho he pensat, quan em mirava al mirall i volia saber el que hi havia darrere i, fins i tot, què hi havia als costats que no es podien veure. També em fascinava que al mirall l'esquerra és la dreta i viceversa, o sigui, ets tu però al revés. Per a mi, el mirall és el reflex de la realitat, però no és exactament la realitat. En un cert moment el mirall arriba a reflectir el públic, perquè el teatre és el mirall on el públic es veu reflectit. També hi ha el terra, que és fet de petites pedretes de marbre negre, i que per treballar resulten esgotadores. Crec que això deixa entreveure el contrast entre la terra que tre-

pitgem i el cel, el contrast entre la realitat i la ficció, l'oníric i el tangible. S'ha eliminat tota base musical barroca o clàssica, i només sonen algunes notes de flamenc, i crec que aquest gènere potencia, en l'obra d'una forma increïble, la visceralitat, allò profund, perquè es treballa amb allò més pur. El flamenc es canta des de les entranyes, i en aquesta obra s'actua també des de l'interior. I enmig de l'escenari, imponent, l'enorme tron, que pesa moltíssim i que és el símbol màxim del poder, la justícia i l'organització.

—Al marge del repte d'interpretar d'una forma tan radical, li ha comportat un desgast físic?

—Bé, m'he hagut de rapar el cap, però, parlant seriosament, una obra d'aquesta mena exigeix molt, i ja durant els assajos veia com em posava més fort. Des de fa uns cinc anys també practico boxa, i crec que

"Practico boxa, i crec que això m'ha anat especialment bé per enfrontar-me físicament al personatge. Dues persones enfrontades, estudiant-se els moviments i aprenent a reaccionar."

això m'ha anat bé per enfrontar-me físicament al personatge. Crec que el teatre té molt a veure amb la boxa. Stanislavski ja recomanava la boxa, perquè al marge del que pugui tenir de violent, són sempre dues persones enfrontades una davant de l'altra, estudiant-se els moviments i aprenent a reaccionar. Si jo llenço un directe, veurà què farà l'altre, per on sortirà, si esquivarà el cop o me'l tornarà. A la boxa, com més por tinguis, has d'estar més relaxat, perquè així hi haurà més precisió en els cops, dominaràs millor la situació, igual que a l'escenari. Al marge d'aquesta afició, jo havia estudiat també dansa feia temps. Realment el que volia de petit era ser actor i estudiar a l'Actors' Studio de Nova York, com Marlon Brando o Robert de Niro, que eren els actors que jo admirava en aquell moment. I una forma de poder viatjar va ser ballant, i treballant de forma professional. Vam arribar a fer una gira

pels Estats Units, però per un problema de visats no em vaig poder quedar a estudiar allà. És un somni que no he deixat aparcat, simplement el tinc allà i, en comptes d'arribar-hi d'una forma, potser trigaré i hi arribaré d'una altra.

—A l'obra, els personatges a voltes reaccionen seguint els dissenys del seu destí. Hi creu, vostè?

—No en el sentit estricte, com una cosa que està escrita i no pots canviar, sinó com quelcom que es va fent a poc a poc. Sempre hi ha un canal per on anirà la teva vida, però primer has de trobar-lo i, després, modificar-lo. Però no pas barallant-t'hi. Com es diu a l'obra, "la fortuna no es venç amb injustícia i venjança, ans al contrari, s'incita més". O sigui, no t'has de rebel·lar i has de canviar la teva personalitat, perquè, si no, encara afavoriràs més aquell destí que defuges. I aquesta és la gran lliçó que Segismundo dona al món.

Guillem Medina